

„ქართული ოცნების“ მმართველობის პერიოდში არცერთი სანტიმეტრი ქართული მიწა არ დაკარგულა

„კარგია მუდამ მტრიანი“

„ნაცემოძრაობა“ საქუთარ
ნარსულს **ვერსად გაეჭევი!**

ამერიკის **საზოგადოება**
დებრადირებულია

ბოლო მოხსენება
პრეზიდენტის
რანგში

მეზახეობა ევროპაში
მკაცრად იწვევა

ენა ერის სულის სარკეა

ამოხსნილი საიდუმლო,
დახურული ხეობები!

ჰაბიბოგრაფიის უარყოფა
ჩვენს **იღნებობასა** და
რწმენას უპირისპირდება

ნუკა არველაძე: კარგი პრეზიდენტი გამოვიდოდა და...

კარგი პრეზიდენტი გამოვიდოდა და სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურს/State Security Service Of Georgia-ს და ძალოვანი სტრუქტურის მადლობას გადაუხდოდა იმ უდიდესი საქმისთვის, რაც ამ დღეებში გააკეთეს.

მათ ქვეყანა უდიდესი უბედურება აარიდეს ყველა მხრიდან!

ტერორისტული აქტი, გინდა ჩემს სამშობლოში და გინდ ნებისმიერ სხვა ქვეყანაში, უდანაშაულო ადამიანებს კლავს განურჩევლად სქესისა, ეროვნებისა, სტატუსისა, ასაკისა. ჩემი სამშობლოს მშვიდობა, სტაბილურობა იმის გარანტიაა, რომ ყველა ჩვენგანის სიცოცხლე დაცულია! მით უმეტეს, როცა დღეს მსოფლიოში ადამიანის

სიცოცხლეს ჩაღის ფასი აქვს. სამწუხაროდ, 21-ე საუკუნეში, კანისა და თმის ფერის მიხედვით ფასობს სიცოცხლე, თურმე. სხვათა შორის, ჩვენც, კავკასიელები, ჩვენი კანისა და თმის ფერის გამო „შავგრემანებში“ გავდივართ და იმ მაღალი ზარისხის თეთრებს არ მივეკუთვნებით, თურმე ვისი სიცოცხლეს ფასობს, თუნდაც გონზე არ იყოს...

მადლობა და უდიდესი პატივისცემა ჩვენი უსაფრთხოების სამსახურისა და ძალოვანი სტრუქტურის თანამშრომლებს.

კარგი პრეზიდენტი მათ მადლობასთან ერთად დააჯილდოვებდა, მაგრამ პოლიტიკური ძუკნა ძუკნობას ვერ მოიშლის!!!!

„კარგია მუდამ მზრიანი“

„ის, რომ არსებობს ღარიბაშვილის გუნდი, კობახიძის გუნდი და ა.შ. ეს ყველაფერი არის იმ სპეკულაციების შემადგენელი ნაწილი, რაც ვრცელდებოდა. აქ არსებობს მხოლოდ ერთი გუნდი, ეს არის „ქართული ოცნების“ პოლიტიკური გუნდი“, — განაცხადა ბატონმა ირაკლი კობახიძემ.

ნათქვამია, ენას ძველი არ აქვსო, ვიღაცამ კი დაამატა, განსაკუთრებით მაშინ, თუ კაცები ჭორაობენ. სხვათა შორის, ცხოვრებამ დამანახვა, რომ ამ გამონათქვამის სრულყოფილი ვარიანტი მართლაც გამართლებულია. არასდროს ვმალავ, რომ, რაც ჩემთვის ყურადსაღებია, იმაზე აუცილებლად დავწერ, თუმცა დავინდობ მთქმელებს.

ამჯერადაც ასე მოხდა, სამთავრობო ცვლილებამ ზოგი თუ დაამუნჯა, ზოგს ენის საესავი დააწვებინა, რაც, არ მიკვირს. მხოლოდ ის გამკვირვებია, როცა ადამიანები ერთსა და იმავეს ხან ჭრიან და ხან კერავენ. ამგვარ ჭორაობაში მხოლოდ ერთი რამ მათთვის, პეტრეს რატომ ეკითხებიან, რას ფიქრობს პავლე, როდესაც მოფიქრალი პეტრე იქვეა. გავიგეთ, რომ ქუდს მექუდის ნაცვლად მეჯღანე კერავს და პირიქით, მაგრამ მაინც უხერხულია, როცა სხვისი ნააზრებისა თუ ქმედების გამო აზრს ვინმე სხვას ეკითხები, რადგან მიღებული პასუხი ჭორის საწყისი ეტაპია.

როდესაც მთავარი გამოწვევა ეკონომიკური და სოციალური გამოწვევებია, რატომ შეცვალა ბიძინა ივანიშვილმა პრემიერ-მინისტრის პოსტზე ირაკლი ღარიბაშვილი ეკონომიკის უცოდინარი ირაკლი კობახიძით? — ეკითხება ჟურნალისტი ვილაცას.

მე, მკითხველი, არცერთ მათგანს არ ვიცნობ — არც ჟურნალისტს და არც რესპონდენტს, ამ დროს ერთი მამაკაცი მეორეს ეკითხება სხვა ორი მამაკაცის შესახებ, მათთან დაკავშირებით მესამე მამაკაცმა რატომ გადაწვეიტა რაღაც ამბავიო. ისიც გასახიბლი პასუხობს. გულთამხილაგები არიან ამგვარი პატივცემულები? საბოლოოდ, მკითხველი ჭორაობაში ჩათრეული და ჭორის შემდგომ ეტაპზე გადაწყვანი, გამაგრებული გამოდის. საზოგადოებრივი აზრის შექმნა სასურველი ინფორმაციის გავრცელებით ხდება, სათითაოდ არავის ჩამოუვლიან სახლებში...

ასე და ამგვარად, მე და სხვა-საც გვიმტკიცებენ, რომ ბიძინა ივანიშვილი, ვითომ არ იცნობს საკუთარ პარტიას, უბრალოდ, პარტიის წევრებისა და თვით ივანიშვილისთვის უფრო კომფორტული ირაკლი ღარიბაშვილთან ურთიერთობა ყოფილა, ვიდრე ირაკლი კობახიძისთან.

მაშასადამე, გამოდის, რომ ბატონი ივანიშვილი და პარტია „ქართული ოცნება“ უფრო კომფორტულად იგრძნობენ თავს ღარიბაშვილის დაქვემდებარებაში, ვიდრე კობახიძის შემდგომობის დროს გრძნობდნენ. მთავარია, კითხვაზე ამომწურავი პასუხი მივიღეთ, ახლა გინდ დავიჯეროთ,

გინდ — არა!

უბრალოდ, ბატონი ივანიშვილი თურმე ჭკვიანი კაცი ყოფილა, შექმნა რაღაც პარტია და ჩრდილიდან მართავდა, თორემ პარტიას არ იცნობდა, ერთ დამეს დაე-სიზმრა რაღაც, თვალი აუხილა და პარტიაც გაიცნო, გაიცნო და მოვიდა, მოვიდა და გადაანაცვლა ორი ირაკლი. ეტყობა, შესაქრებთა გადანაცვლებით რომ ჯამი არ იცვლება, არ იცის...

მთლად საინტერესო! — თურმე „ქართულმა ოცნებამ“ კონტრაქტი დადო სერიოზულ და ძლიერ ებრაულ პირადგუფთან, რომელსაც მოშივ კლუბგაფთხი ხელმძღვანელობს, კაცი, რომელიც სალომე ზურაბიშვილის საპრეზიდენტო კამპანიას წარმართავდა. ახლა იმავე კაცმა „ქართული ოცნების“ ბოლოდროინდელი მონაცემების ანალიზი დადო, შანსი არ ჰქონდათ გამარჯვების და იმიტომ გამოჩნდა ივანიშვილი, რომ მისმა ავტორიტეტმა ისე მოაგებინოს „ოცნებასო“. ნამდვილად არ ვიცი ამ ამბის სინამდვილე, გამაგრებულელებისადმი ნდობა კი ნულსქვემოთ მაქვს, თუმცა, ასე რომც იყოს, ვერავის დავუდგები თავდებში, მაგრამ თუ ასეა, წამოსაძახებელი რა არის, პირიქით, „ოცნების“ მწუხარება წინსწრებით უნდა გაიზიარო, ან პირიქით, წინსწრებით სიზარულისგან აჭყლოაინდე.

მართალია, მაინც და მაინც ვერ ვხვდები, ვინ საით უბერავს და რა ინტერვალით, მაგრამ სამთავრობო ცვლილების გარშემო კითხვა-პასუხებს რა გამოლევს, სანამ ცხელია. შესაბამისად, უამრავი ჭორ-მართალიც დატრიალდა და რატომღაც, კაცები უფრო აქტიუ-

რობენ. მთლიანობაში ერთი აზრი იკვეთება, რომ კაცები საშინლად ვერ იტანენ ბიძინა ივანიშვილს და რაღაც ბოლმე აქვთ ირაკლი ღარიბაშვილისა და ირაკლი კობახიძის მიმართ.

მივყვით კაცების ენის საესავს — ირაკლი კობახიძეს თურმე კომუნიკაბელურობა (მარტივი ქართული რა საკადრისია) არ უვარგა და თანაც, ფანტომასივით უემოციო სახე ჰქონია. საინტერესოა, ბატონ კობახიძეს ტიკლიმიკლი უნდა ეცეკვა დროდადრო, თუ როგორ უნდა გამხდარიყო ამხელა თანამდებობის პირი კომუნიკაბელური? რა ვიცი, იქნებ, ჭიქაღვინოზე უარი უთხრა მავანთ და წიხლი უკრა სუფრაზე, რას გაიგებ...

რა გამოდის, „ქართული ოცნების“ წევრებმა ბიძინა ივანიშვილთან იხილეს, რაღაც ვერ ვეწყოებით კობახიძესო და ბატონმა ივანიშვილმა კვერი დაუკრა, მეც მიჭირს მასთან კონტაქტი, მოდი, როქი გავაკეთოთო?

ერთი ძველი ანეკდოტი გამახსენდა: ჭიჭიკიას ეკითხებიან, ცოლს რატომ შორდები? ვერ შევეწვევო. შე ჩემ, მთელი ქუთაისი შევეწყო და რაღა მენ ვერ შევეწვევო? რაღაც ამდაგვარი სიტუაცია დატრიალდა — ბოლო დღეებია, ე.წ. ოპოზიცია ირაკლი კობახიძეს ისე აქებს, ლამის ცაში ვარსკვლავები მოაწვევებინონ და რას უნდა ნიშნავდეს, ნეტავ? რასაც საქმარ სიტყვებდა არ იშურებენ, ის ნამდვილად ისეა, არაფერს იგონებენ, მაგრამ რატომ მოისურვებს მისი ღირსებების დანახვა, არაფერს ამბობენ წყაროზე. რაო, ვისაც ჩვენ ვაქებთ, უდიდესი უმრავლესო-

ბა იძულებსო და საზოგადოებას აძულებენ? რა ვიცი, აქამდე უმეცარი და არაპროფესიონალი იყო და ახლა რა მზაკვრობა დაგვემეს ნაცოფისში?...

სიზმარში თევზის ნახვა ჭორაობა ყოფილა, ჰოდა გზადგაზა ისეთი ამბები გავიგე, ამაღამ წალკის მთელი ტბორების კარასი მე დამესიზმრება!

მოკლედ, თურმე ბიძინა ივანიშვილმა საარჩევნო პროცესს ირაკლი კობახიძე იმიტომ ჩამოაშორა, რომ ხალხთან ურთიერთობა არ იცის, ღარიბაშვილს კი კარგად გამოსდისო და ჰოპ! ახალი ამბავი! იმიტომ გადაანაცვლა, რომ იმ 9-პუნქტიან მოთხოვნაში ერთი პუნქტი ერთნაირსქესიანთა ურთიერთობის დაკანონებას ეხება, ღარიბაშვილი მაგაზე ხელს არ მოაწერდა, კობახიძე კი ხელისმომწერია და მიუშვავო;

მოიცა, კაცო, ერთიო, 2012 წელს, ღარიბაშვილს რომ სახედრის ჯაფა ედგა, მაგ დროს კობახიძე სააკაშვილს ისე უვარცხნიდა კანონებს, რომ მუდმივად ის ყოფილიყო ხელისუფლებაშიო;

კობახიძე ერთგულს ჰგავს, ასე ჩანს ამ ეტაპზე, მაგრამ არ იქნება ერთგული, მაინც „ნაცმოელიაო“;

კობახიძე პარტიას საკუთარი მომხრეებით ავსებდა, ყოფილი „ედებეშნიკებით“, რაც ბოლოს ივანიშვილისთვის პარტიის წართმევით დამთავრდებოდა და იმიტომ ჩამოაშორა პარტიას, ღარიბაშვილი კი ერთგულია და ერთგულებს შემოიკრებსო...

კობახიძე ისეთივე უუფლებო იქნება, როგორც პრეზიდენტი, მაგრამ ეს გარედან არ გამოჩნდება;

„შესაძლოა“, „ჩემი აზრით, „ვეფქრობ“, „მგონია“, „სავარაუდოდ“, „და სხვა“ „ა. შ.“ და მართლაც ასე შემდეგ, ის სიტყვებია, რომლით შეკითხვის დასმაც, საუბრის დაწყებაც და დასრულებაც, მხოლოდ იმას ნიშნავს, რომ ორმა ადამიანმა დადასტურებულად არაფერი იცის, მხოლოდ უძველო ენის საქნევად არის განწყობილი. ეს ის სიტყვებია, რის შემდეგაც ყველაფერის თქმა შეგიძლია ენაქნევას — თუ ნათქვამიდან ერთი მაინც შემთხვევით დაემთხვა, ანალიტიკოსის სახელი და დიდი ექსპერტისა, ზედ აკრია „არცისა“. სწორედ ამიტომ გვეყავს ამდენი ყველაფერის ექსპერტი და ყოველის-მცოდნე...

ტიპს ჰკითხეს, თავი რად გინდაო? აბა, ბალიშზე რა დავდოო? — გაუკვირდა შეკითხვის ადრესატს...

მართალია ის ტიპი, თავი თუ არ ექნა, რა უნდა დადოს ბალიშზე?

მართალია სხვა ტიპიც, როცა, რასაც უნდა, იმას იფანტაზიორებს, ვისაც ამოიჩემებს, იმას დააბრალებს რასაც უნდა და კანონიც ვერ შეეხება იმ მარტივი მიზეზის გამო, რომ ასეთ ენაჭარტალობასა და ჭორების შეთხზვაზე, რასაც ცილისწამება ჰქვია, კანონი არ არსებობს, რადგან წინამორბედმა ხელისუფლებამ გამიზნულად გააქრო.

მოკლედ რომ ვთქვა, უძველო ენის გამო ჭორ-მართალში გავიზნართე, მაგრამ ერთ ურყვე ჭეშმარიტებას კი მივაგენი: უძველო ენა, დამოუკიდებლად ვიწრო წრეშია (სამეზობლო, სამეგობრო, სანათესაო და ამგვარები) ეფექტური, საზოგადოებისთვის უცნობი რჩება მისი გარჯა. იმისათვის, რომ

უძველესი ენა მასზე იმუშაოს, სჭირდება ინტერვიუ. დიახ, ინტერვიუ და არა შურნალისტი!

ისე გამოაქვითაყურეს თვით ჯიბეში დიპლომატიკური ე. წ. შურნალისტები, რომ თავადვე არ იციან, რას წარმოადგენენ, შურნალისტები არიან, ინტერვიუები თუ კორესპონდენტები, მთავრია, ჯობია შურნალისტის დიპლომატიკური უღებო!

საზოგადოებამ სიტყვა „შურნალისტი“ შეიძლება, ფაქტობრივად, ინტერვიუებისა და კორესპონდენტების გამო. კი, შურნალისტსაც შეუძლია იგივე მანერლობა და უფრო მეტად, მაგრამ ის, რაც მოგახსენეთ, ასე კვალიფიცირდება ერთიან შურნალისტის კადასტრში.

უძველესი ენის მქონე ადამიანის ტვინის მოძრაობა და მხარე ინტერვიუის ტანდემში ქმნის ჭორს, რადგან არცთუ იშვიათად, თუ ადამიანს სჭირდება 2 წელი წელი, რათა ლაპარაკი ისწავლოს, 60 წლის განმავლობაში ვერ უსწავლია, რა ილაპარაკოს.

ისეთი მდგომარეობა გვაქვს, როგორც ფრენკ ზაპა თქვა: როკ-შურნალისტია, როდესაც ტიპები, რომლებმაც არ იციან წერა, ინტერვიუს ართმევენ ტიპებს, რომლებმაც არ იციან ლაპარაკი, ტიპებისთვის, რომლებმაც არ იციან კითხვა...

კაცმა რომ თქვას, მართლაც ასეა, ჭორებს არავინ გააფრცხვლებდა, უამრავ ადამიანს რომ არ სწყუროდეს მათი მოსმენა...

რატომღაც ქალების ჭორიკობა აქვთ წინ მოგდებული, არადა, კაცებს სცოდნიათ — მტრისას!...

სირცხვილია, კაცებო-მეთქი, ვერ ვიტყვი, მხოლოდ სქესს შევეხები: სირცხვილია მამრები!

P.S ერთი რამ მაინტერესებს: პირადად მე, სამთავრობო გადაადგილების შესახებ წინსწრებით ნიკა გვარამიასგან გავიგე; ყველაფერზე, რაც „ქართულ ოცნებასთან“ დაკავშირებით წინსწრებით ხდება ცნობილი, წყარო ყოველთვის „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ წარმომადგენელია. ამ ბოლოს დროს, მხოლოდ ერთხელ არ იცოდა „ნაცმოძ“ და, შესაბამისად, არავინ, რომ გათენდებოდა დილა და ბატონი ივანიშვილი გვეტყვოდა, ისევე დავბრუნდით. ნეტავ, რამდენმა ადამიანმა იცოდა მისი ამ მტკიცე გადაწყვეტილების შესახებ, ვინ იყვნენ ის თავდაპირველი უტყვი ერთგულები?!

ბრძენს საქვეყნო დარდით სავეს კაცი მიადგა, რა გვჭირს, რა უბედურება ტრიპლებს ჩვენს თავსო? იმ ბრძენკაცისა არ იყოს, ვიღაც რომ მომადგეს და მკითხოს, რა გვჭირს ადამიანებს, რა უბედურებააო, მეც იგივეს ვეტყვოდი რაც იმ ბრძენმა უთხრა:

— ის შუშის ნატეხი მომწოდე, მაგიდაზე რომ დევს და შიგ გაიხედე, მიპასუხე, რას ხედავ?

— აყვავებულ ხეებს, ეზოს, სადაც ბავშვები ჭრიაშულბენ, ლურჯ ცას... — მიუგო მომსვლელმა.

ბრძენმა მცირეოდენი ვერცხლი გადაუსვა შუშას და მიაწოდა, ახლა გაიხედო.

— რას ხედავ? — ისევე ჰკითხა ბრძენმა.

— რას დავინახავ, ეს ხომ სარკედ იქცა, მხოლოდ საკუთარ თავს ვხედავ, — მიუგო დაბნეულმა.

— რაში ყოფილა საქმე — საკმარისია მცირეოდენი ვერცხლი, რომ მხოლოდ საკუთარი თავი დაინახო და სხვა ვეღარაფერი — ეს გჭირთ, — მიუგო ბრძენმა.

ასეთი ამბავი გვჭირს ნამდვილად!

„ცუდას რად უნდა მტერობა, კარგია მუდამ მტრისა“ — მაგრამ მაინც არ არის სასიამოვნო, როდესაც მანერბლურ ნალაპარაკებს ისმენს ალაღ-მართალი ადამიანი...

ყველა შემთხვევაში, ორივე ირაკლის ღირსეულ თავკაცობას ვუსურვებთ ახალ პოზიციებზე!

მანია ჭილიძე

კახა კალაძე: დაგეგმილი გვაქვს ახალი გზის მშენებლობა, რომელიც გაგვხსნის ქვეყნის ჩრდილოეთ ნაწილს და ახალი გზის მშენებლობა, რომელიც გაგვხსნის ქვეყნის ჩრდილოეთ ნაწილს

ბაგების დასახლებისა და უნივერსიტეტის ქუჩის დამაკავშირებელი საავტომობილო ხიდის მშენებლობა მომდევნო ეტაპზე გადავიდა. ხიდზე ლითონის მალის ნაშენის გადაცურების სამუშაოები და ბურჯებზე დამონტაჟების პროცესი დასრულდა.

მიმდინარე სამუშაოებს დედაქალაქის მერი კახა კალაძე მერის მოადგილე ირაკლი ბენდელიანთან ერთად გაეცნო.

„ეს არის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი პროექტი ჩვენი ქალაქისთვის - ახალი ხიდი, რომელიც უნივერსიტეტის ქუჩას და ბაგების დასახლებას დააკავშირებს. სამუშაოების ბოლო ეტაპი მიმდინარეობს, ხიდი

უკვე ბურჯებზე დგას. გარკვეული დრო დასჭირდა ამ სამუშაოს, რადგან ძალიან დიდი სიფრთხილით მიმდინარეობდა. შესაბამისი ექსპერტები აკვირდებოდნენ ამ ყველაფერს. აპრილში უნდა დასრულდეს პროექტი. ხიდი ოთხზოლიანი იქნება, ასევე ახალი მისასვლელი ეწეობა ბაგების გზაზე, თავისი წრიულით. ეს სამუშაოები ცოტა ადრე დამთავრდება, თუმცა მთლიანობაში პროექტი აპრილში დასრულდება. გარდა ამისა, დაგეგმილი გვაქვს ახალი გზის მშენებლობა, რომელიც ქვეყნის ჩრდილოეთ ნაწილს დააკავშირებს ბაგებთან“, - განაცხადა კახა კალაძემ.

ამ დროისთვის, რკინა-ბეტონის ფილე-

ბის მონტაჟი და საინჟინერო სამუშაოები იწყება. ასევე, უახლოეს პერიოდში მოაჯირები მოეწყობა. ბოლო ეტაპზე სახიდე გადასასვლელზე ასფალტის საფარი დაიგება და მოეწყობა გარე განათების ქსელი.

პროექტის ფარგლებში, პარალელურად, ბაგების დასახლების მხარეს ხიდთან მისასვლელი გზის და სატრანსპორტო კვანძის მოწყობის სამუშაოები მიმდინარეობს. ამჟამად, ასფალტის საფარის ქვედა ფენები იგება, ხოლო ტროტუარებზე მიწისქვეშა კაბელ-არხები ეწყობა, სადაც საპაერო სადენები გადგვა. ასევე, მოეწყობა გარე განათების ქსელი და დამონტაჟდება LED სანათები.

კახა კალაძე: სოციალურ ქსელში ვირუსულად გავრცელებული ფოტომასალა, თითქოს ნერეთლის გამზირზე დაზიანებები, პოლიტიკურ სპეკულაციას!

თბილისის მერი კახა კალაძე „ფეისბუქის“ პირდაპირ ჩართვაში სოციალურ ქსელში გავრცელებულ ფოტომასალას გამოეხმაურა, თითქოს წერეთლის გამზირზე ინფრასტრუქტურა დაზიანებულია და რეაბილიტაციის პროცესში პრობლემები აღინიშნება.

მისივე განმარტებით, წერეთლის გამზირზე საგზაო მოძრაობა დაპირებისამებრ, 1-ელ თებერვალს აღდგა, დანარჩენი სარეაბილიტაციო სამუშაოები კი შეუფერხებლად მიმდინარეობს.

„ვირუსულად ვრცელდება ფოტოები, თითქოს წერეთელზე პრობლემები გვაქვს. ერთ-ერთმა ტელევიზიამ გაავრცელა ფოტომასალა, სადაც ასახულია გაჩერების კუნძულებზე დაზიანებული ავტობუსის ტაბლო. რეალურად, ავტოსაგზაო შემთხვევა მოხდა, რის შედეგადაც დაიმტვრა ავტობუსების ტაბლო. გარდა ამისა, ვრცელდება ფოტომასალა, თითქოს წერეთლის გამზირზე ტროტუარებია ჩაყარდნილი. სინამდვილეში, საზღვარგარეთ მყოფი

კონკრეტული იუთუბერის მიერ გადაღებული ვიდეოდანაა ამოჭრილი კადრი“, - განაცხადა კახა კალაძემ.

დედაქალაქის მერის თქმით, აღნიშნული ფოტომასალების გავრცელება პოლიტიკური სპეკულაციებია, რაც საზოგადოების დეზინფორმაციის ისახავს მიზნად.

„მსგავსი პროექტების განხორციელება ყველას უნდა გვიხაროდეს. ასეთი ფაქტები მოწმობს, რომ არსებობენ ადამიანები, რომლებსაც ამ ქა-

ლაქის წინსვლა არ უხარიათ და საზოგადოების შეცდომაში შეყვანას ცდილობენ. ეს ჩვეულებრივი პოლიტიკური სპეკულაციებია. სამუშაოები მიმდინარეობს, გამზირი იქნება ძალიან ლამაზი, მეტიც, ჩვენი ქალაქისთვის კიდევ უფრო მაგარ პროექტს განვახორციელებთ. დედაქალაქის მერია მოწოდების სიმალეზე იქნება და გააკეთებს ყველაფერს, რაც სჭირდება ამ ქალაქში მცხოვრებ ადამიანებს“, - აღნიშნა კახა კალაძემ.

„ქართული ოცნების“ ბიარტოველოგის პერიოდში არსებითი სანტიმეტრი ქართული მინა არ დაკარგულა

გვესაუბრება ისტორიის დოქტორი, პროფესორი ედიშერ გვენეტაძე:

— ბატონო ედიშერ, „ქართული ოცნების“ ყრილობაზე პარტიის ახალ თავმჯდომარედ ირაკლი ღარიბაშვილი აირჩიეს, ირაკლი კობახიძე კი პრემიერის თანამდებობაზეა წარდგენილი. რას მოუტანს ეს ცვლილება ქვეყანას?

— „ქართული ოცნების“ საპატრიოთა თავმჯდომარემ ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ტაქტიკური გადაადგილება განახორციელა. ბიძინა ივანიშვილს თბილისის „დინამოს“ ყოფილ გენერალურ მწვრთნელს, აწ განსვენებულ ნოდარ ახალკაცს შევადარებდი. ქართველებს ყოველთვის გვეყავდა მაღალი დონის ინდივიდუალური ფეხბურთელები, მაგრამ მათი გუნდად შეკვრა იშვიათად ხდებოდა.

ახალკაცმა გამორჩეული ნიჭის ფეხბურთელების ერთ გუნდად ჩამოყალიბება შეძლო. ანალოგიური მოახერხა ბიძინა ივანიშვილმა, რომელმაც „ქართული ოცნების“ ერთიანი გუნდი ჩამოაყალიბა. ამ გუნდმა საერთაშორისო ასპარეზზე არაერთ წარმატებას მიაღწია: ევროკავშირთან ხელი მოეწერა ასოცირების ხელშეკრულებას, ასევე, თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ ხელშეკრულებას და ბოლოს, მოგვენიჭა კანდიდატის სტატუსი. ყველაზე მთავარი, რაც ამ გუნდმა შეძლო, ის არის, რომ 2022 წლის 24 თებერვლიდან საქართველო მშვიდობას, სტაბილურობას ინარჩუნებს. ჩვენი ომში ჩართვა მაგანმა დღემდე ვერ შეძლო, რაც ივანიშვილისა და ამ ახალგაზრდა ვაჟკაცების დამსახურებაა. „ქართული ოცნების“ მმართველობის პერიოდში ჩვენი ქვეყანა საომარ მდგომარეობაში არ ყოფილა და არცერთი სანტიმეტრი ქართული მიწა არ დაუკარგავს.

ირაკლი ღარიბაშვილმა დაამტკიცა, რომ შესანიშნავი ხელმძღვანელი, პატრიოტი, ქვეყნის მოყვარული კაცია. იგივე ითქმის ირაკლი კობახიძეზეც, რომელიც, ყველაფერთან ერთად, თავისი საქმის გამორჩეული პროფესიონალია. ამის დასტურია პრეზიდენტის იმპიჩმენტის საქმეზე გამართულ პროცესებზე მისი გამოსვლები. ზურაბიშვილის ინტერესებს მიაკობალები იცავდა, რომელიც ადრე ავადსახსენებელი ზურაბ ადგიშვილის მოადგილე იყო. კობახიძემ იმდენად მაღალ დონეზე

წარმართა პროცესი, რომ თავად კობალები იყვნენ ათქმევინა: მე ვამაყობ, რომ ადგიშვილის მოადგილე ვიყავი. კობახიძე მთელ ევროპაში ერთ-ერთი საუკეთესო კონსტიტუციონალისტი. მისი თავმჯდომარეობის დროს „ქართულმა ოცნებამ“ ყველა არჩევნები მოიგო. რაც შეეხება ირაკლი ღარიბაშვილს, მან ქართველი კაცის ოცნების რეალობაში ახდენა დაიწყო. და ეს, პირველ რიგში, შემდეგ ფრაზაში გამოიხატა: ჩვენი თავი ჩვენადვე გვეყვდნოდესო. გავისხსნოთ, ბოროლთან ერთად გამართულ პრესკონფერენციაზე, მას როგორც თანასწორი თანასწორს, ისე ესაუბრა. ამით ქართველ მოსახლეობას აგრძობინა, რომ ჩვენ დამოუკიდებელი ქვეყნის მოქალაქეები ვართ და საკუთარი ქვეყნის დირსებას უნდა ვიცავდეთ. მისი გამორჩეული ფრაზა კი, რომელიც ევროპაში ვიზიტისას ერთ-ერთ არამკითხე მოამბეს

უთხრა, ისტორიის სახელმძღვანელოში შევა: თქვენ არ ხართ ჩემი უფროსი, ჩემი უფროსი არის ქართველი ხალხი. ასე რომ, ორივე ირაკლის ქვეყნის წინაშე დიდი დამსახურება აქვს. აქვე გეტყვი, რომ 2024 წელი ჩვენი ქვეყნისთვის გადაწყვეტი იქნება — იმედია, „ნაცმოძრაობა“, რომელმაც სახელმწიფოს უამრავი ზიანი მიაყენა, პოლიტიკური არენიდან საბოლოოდ გაქრება.

— ბოლო დროს „ხალხის ძალა“ აქტიურად ითხოვს ნაცების რევიმის გასამართლებას. თქვენ რა პოზიცია გაქვთ ამ საკითხზე?

— 2012 წლის პირველი ოქტომბრიდან ვამბობ, რომ „ნაცმოძრაობა“ დამნაშავე ძალაა და აუცილებლად უნდა გასამართლდეს შემდეგი დანაშაულების გამო: ნაცების მმართველობისას დაკარგული ქვეყნის ტერიტორიები; მათ ხელი მოაწერეს ევროსაბჭოს რეზოლუციას, სადაც ეწერა, რომ ომი საქართველომ დაიწყო; მათ ადამიანებს საკუთარ ქვეყანაში გენოციდი მოუწყვეს — ქვეყნის მოსახლეობის დიდი უმრავლესობა, 300 ათასი კაცი პროპაციონერად აქციეს; ქვეყანას 26 ათასი პატიმარი ჰყავდა; უკანონოდ გადაიღეს 27 ათასი ფაილი. ბოკერია (მიკვირს, რატომ არ ზის იგი ციხეში) — ამ სისტემის ერთ-ერთმა ორგანიზატორ-

მა, შემქმნელმა საკუთარი პირით აღიარა, რომ მწამებლური სისტემა შექმნეს, რასაც იმდროინდელ ქართულ ციხეებში მასობრივი ხასიათი ჰქონდა. დიხ, ნაცები აუცილებლად უნდა გასამართლდნენ იმის გამო, რომ პრეზიდენტად დედას საკავშირმა განაცხადა: რას გადაწყვიტეთ 150 სოფლის, ქვეყნის გროვის დაკარგვასო. „ხალხის ძალას“ აბსოლუტურად ვეთანხმები, „ნაცმოძრაობა“, როგორც დამნაშავე ძალა, უნდა გასამართლდეს და პოლიტიკიდან პირისაგან მიწისა აღიგავოს. გერმანიაში ხომ გასამართლდა ნაცისტურ-ფაშისტური პარტია. ასე უნდა მოხდეს ნაცების შემთხვევაშიც.

მეტეც, ვსვამ კითხვას: დღეს რომ ყველგადასვამო ვაშაძე — სააკაშვილის სისხლიანი რეჟიმის ხელის ბიჭი, რატომ არ ზის ციხეში ყალბი პირადობის მოწმობების დაბეჭდვის გამო?! უბედურება ისაა, რომ ამ დამნაშავე

ქალებს, მოხუცებს და სხვაც ბევრი რამ ჩაიდინა. უგულავას გაუფიცვით დასაჯეს ის გარე ძალები და დამნაშავე, რომლებიც მას და მის ნაირ ნაძირებს მფარველობენ.

— საკადრო გადაადგილებებს დაუბრუნდით. რა გამოწვევების წინაშე დგას მომავალი პრემიერი?

— უპირველესად, ყველა სხვა გამოწვევა მეორადია, მთავარი საფრთხე ისევე წინ არის — ჯერ კიდევ არ დასრულებულა ის ომი, რაშიც ჩვენი ჩათრევაა სურთ. ომში ჩაბმა გაგვანადგურებს. კობახიძემ ის პოლიტიკა უნდა გაატაროს, რაც აქამდე ჰქონდა ხელისუფლებას და რითაც მშვიდობის, სტაბილურობის შენარჩუნება შეეძლებოდა. ირაკლი კობახიძემ თავის გამოსვლაში ისაუბრა სიღარიბის დაძლევაზე. ქვეყანაში სიღარიბის პრობლემა კვლავ არის, თუცა ღარიბთა რიცხვი საგრძობლად შემცირდა. ხელისუფლება წარმატებით ახორციელებს იმ ეკონომიკურ პოლიტიკას, რაც ქვეყანაშია. სადამოს კაფერესტორები გადაჭედვილია, რაც იმაზე მეტყველებს, რომ ქვეყანაში ფული არის. უმთავრესი საკითხი უმუშევრობის პრობლემაა. სამწუხაროდ, ჩვენ არ გვაქვს იმის საშუალება, რომ საკუთარი თავი და ეკონომიკა ჩვენვე განვაგოთ. საჭიროა ისეთი პროექტების მხარდაჭერა, როგორც „შუა ღერეფანია“.

მსოფლიოში შექმნილმა გეოპოლიტიკურმა ვითარებამ საშუალება მოგვცა, საქართველო ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს „შუა ღერეფანად“ გადაიქცეს, რომლის მეშვეობით ტვირთების, ენერჯორესურსების გატარება მოხდება. ირაკლი კობახიძეს კიდევ ერთ უმწვავეს გამოწვევასთან გამკლავება მოუწევს, რაც ჩინეთთან ჩვენს დახლოებას ეხება. ამ მიმართულებით მას იმ დიდი ქვეყნების მხრიდან, რომელთა ინტერესში ჩვენს რეგიონში ჩინეთის ფეხის მოკიდება არ შედის, სერიოზული წინააღმდეგობა შეხვდება.

— ამ დროს ბიუჯეტის ქურდად წოდებული უგულავა ამტკიცებს, სტრასბურგში პროცესი მოვიგეო.

— უგულავამ ისევე მოიგო პროცესი, როგორც ჩრდილოეთ კორეამ მოუგო ბრაზილიის ნაკრებს — მან 7:0 წააგო და კორეაში გამოაცხადეს: 7:0 მოვიგეთო. ანალოგიური სიტუაციაა უგულავას შემთხვევაშიც. სტრასბურგის პროცესით უგულავა დასამარდა. ხედავთ, როგორ ყველგადასვამო ვაშაძე ქურდი. მან 48 მილიონი მოპარა ქართულ სახელმწიფოს, ბავშვებს,

— ზემოთ ასხენეთ, რომ „ქართული ოცნება“ ერთი გუნდია. როგორ ფიქრობთ, რა როლი აქვს ბიძინა ივანიშვილს გუნდის ერთიანობაში?

— ამ მართიანობის თაზი და თაზი, საფუძვლიანი სფორმად საფორმლოს დიდი პატრიოტი ბიძინა ივანიშვილია. ღრმად მზამს, თაზის გუნდთან ერთად ბატონი ბიძინა საქართველოს საფორმლოს გზაზე საბოლოოდ ბიძინას. ივანიშვილის მიერ შექმნილ გუნდში რაიმე რყევები გამორიცხებულია. ეს ერთი, შეკრული გუნდია. ივანიშვილს ორმა პრემიერმა — კვირიკაშვილმა და გახარია უღალატეს. გახარია ქვეყანა სერიოზული საფრთხის წინაშე დააყენა. ივანიშვილმა გადაწყვეტილება უსწრაფესად მიიღო, რამაც გახარია პოლიტიკურ სამარეში ჩააწვინა. ივანიშვილის გუნდმა, რომლის სათავეში ღარიბაშვილი და კობახიძე დგანან, შეძლო მონოლითურ, ძლიერ ძალად ქვეყლიყო და მტრული ძალებისგან წამოსული დიდი დარტყმებისთვის გაეძლო. 7-8 მარტს ქვეყანამ ბეწვის ხიდზე გაიარა — შიდა და გარე დიდი ძალები მომართული იყვნენ, რათა ქართული სახელმწიფოებრიობა ჩამოეშალათ. ამ მიმართულებით, გარკვეული სამუშაოები, წვრთნები ახლაც მიმდინარეობს, ისევე ემზადებიან, მაგრამ ნუ დაავიწყდებათ, რომ ეს ის საქართველოა, რომელზეც შაპ აბასმა თქვა: ღმერთმა ნუ ქნას, ქართველებს ერთი პირი მისცეს, თორემ მათი მომრევი ქვეყნის ზურგზე არავინ იქნებაო. შინაური თუ გარე მტრების გულის გასახეთქად ვიტყვი: ივანიშვილი მისი ერთგული ავთანდილების — ირაკლი კობახიძისა და ირაკლი ღარიბაშვილის, მთლიანად გუნდის დახმარებით, ლელოს ძალად ადგებს იქ, სადაც საჭიროა. ქვეყნის მოლაპატრეებს კი ვურჩევ: ტყუილად ფაფხუროს თავი დაანებონ, ამ ერთმუშტად შეკრულ გუნდს ლელოს გატანაში ხელს ვერაფრით შეუშლიან.

— ბატონო ედიშერ, ოპოზიციის გაერთიანების შანსი არსებობს?

— მათი გაერთიანება ერთადერთ რამეს მაგონებს: მკვდარი მკვდარს აეკიდა, საფლავამდე მიმიყვანეო. ესენი მკვდარდობილები არიან, პოლიტიკაში მათი მოღვაწეობა დასრულებულია.

ამერიკის საზოგადოება ღებრადირებულია

გვესაუბრება ანალიტიკოსი, ისტორიკოსი სოსო მანჯაშიძე.

— ბატონო სოსო, ბოლო დროს ახლო აღმოსავლეთში განვითარებული მოვლენების გამო, აშშ-სა და ირანს შორის დაპირისპირება კულმინაციას აღწევს. თქვენი აზრით, როგორ შეიძლება განვითარდეს პროცესები?

— ჩრდილოეთ სირიაში აშშ-ის სამხედრო ბაზა განლაგებულია, რომელიც იქ არავის მიუწვევია, ანუ უკანონოდ იმყოფება. საინტერესო ის არის, რომ ეს ბაზა — ამერიკული საჯარისო კონტინგენტი განლაგებულია იმ რეგიონში, სადაც სირიის ნავთობსარეწები ფაქტობრივად, სირიის სახალხო რესპუბლიკის მარცხეა მიმდინარეობს. რაც შეეხება ერაყს, პარლამენტმა მიიღო გადაწყვეტილება და ამერიკას მოსთხოვა, თავისი შეიარაღებული ძალები მისი ქვეყნიდან გაიყვანოს. ამის პარალელურად, ისრაელის მიერ განხორციელებული სამხედრო ოპერაციის შემდეგ, რაც 7 ოქტომბრის ვერტოფრენების ტერაქტს მოჰყვა, ურთიერთობა გამწვავდა ირანის მოკავშირე პარამილიტარულ სამხედრო შენაერთებთან. ესენია: „ჰამასი“, სამხრეთ იემენი, იგივე ჰუსიტები (ჰუტები), ერაყში არსებული პრო-ირანული დაჯგუფებები და ლიბანო-სირიის სამხედრო პოლიტიკური გაერთიანება „ჰესბოლას“.

თავად ამერიკელი პოლიტიკოსები აცხადებენ, რომ მათ ირანთან პირდაპირი დაპირისპირება არ სურთ. იგივე აზრზე არიან ირანშიც, თუმცა ფაქტია, სიტუაცია უფრო და უფრო მწვავედება. ამის დასტურია ისიც, რომ აშშ-ისა და დიდი ბრიტანეთის სამხედრო ძალებმა იემენში ამბოხებული ჰუსიტების ობიექტები დაბომბეს. ეს იყო აშშ-ის პირველი სამხედრო დარტყმა იემენში ჰუსიტების წინააღმდეგ მას შემდეგ, რაც ირანის მიერ მხარდაჭერილმა დაჯგუფებამ წითელი ზღვაში კომერციულ გემებზე დროებითა და რაკეტებით თავდასხმების სერია დაიწყო. აღსანიშნავია, რომ იემენმა ისრაელს ძალიან მტკივნეული დარტყმები მიაყენა. განხორციელებული სარაკეტო დარტყმების გამო, ფაქტობრივად, შეუძლებელი გახდა წითელი ზღვიდან გემების მოძრაობა, რომლითაც ამერიკელები და ისრაელის მოქალაქეები სარგებლობენ.

სურათი უფრო ფართოდ რომ დავინახოთ, მხარეთა ინტერესები შემდეგნაირად ნაწილდება: ისრაელი დაინტერესებულია, ამერიკა,

რად მტკივნეული დარტყმები. ასეთი დილემა არსებობს. ასე რომ, პოლიტიკური, სამხედრო, ეკონომიკური, გეოპოლიტიკური მიზეზებიდან გამომდინარე, რაც დავასახელებ, ვითარება ორპირიანია. ნურც ის დაგვაიწყდება, რომ მიმდინარე ომში ჩართულნი არიან სხვა გეოპოლიტიკური აქტორები: ჩინეთი, რუსეთი, რომელიც ირანს ტექნოლოგიებს აწვდის. ისინი თავიანთ ტექნოლოგიებს ცვლიან. ჩინეთი ირანისგან ნავთობს ყიდულობს. შესაბამისად, არც არაბულ სამყაროშია ერთმნიშვნელოვანი მიდგომები, უამრავი წინააღმდეგობაა. ასე რომ, მდგომარეობა არაერთმნიშვნელოვანია და ეს ნამდვილად არ გახლავთ აშშ-ის, როგორც ჰეგემონი სახელმწიფოს იმიჯისთვის კარგი. მისი იმიჯი იმ რეგიონში, სადაც ათწლეულების განმავლობაში დომინირებდა, უფრო და უფრო ილახება.

— ტეხასში გადაინაცვლოთ. კონსერვატორებსა და დემოკრატებს შორის საუბრატიო პოლიტიკა დიდი დაპირისპირების საგნად იქცა.

— ტეხასი, თავისთავად, უნიკალური შტატია. 1836 წლის ტეხასის რევოლუციის შემდეგ, ის მექსიკას თავისი ტერიტორიის შემადგენელ ნაწილად მიჩნდა. მოგვიანებით ტეხასი, როგორც დამოუკიდებელი სახელმწიფო, აშშ-ის ფედერაციაში ნებავყოფლობით შევიდა. ტეხასი ყოველთვის გამორჩეული იყო. მისი მშპ (მთლიანი შიდა პროდუქტი) 2,5 ტრილიონი აშშ დოლარია; მას მთელი პლანეტის მასშტაბით მერვე ეკონომიკა აქვს; ტეხასი მსოფლიოში მესამე უმსხვილესი ნავთობის მწარმოებელია რუსეთისა და საუდის არაბეთის შემდეგ; მისი მოსახლეობის რაოდენობის გათვალისწინებით, ტეხასს ნავთობის წარმოებიდან მოგება, ერთ სულ მოსახლეზე უფრო მეტი აქვს, ვიდრე საუდის არაბეთსა და რუსეთს. ტეხასის დიდ ქალაქებში ლიბერალები და დემოკრატები დომინირებენ, სოფლად კი — კონსერვატორები.

რაც შეეხება კონკრეტულად არსებულ კონფლიქტს, შემდეგია: ბაიდენის ადმინისტრაციამ, როგორც ანონსებდა, საზღვრები გახსნა. მორღვეული საზღვრების შემდეგ, მექსიკიდან, ლათინური ამერიკიდან ადამიანები თავისუფლად გადმოდიან და სხვადასხვა შტატებში იფანტებიან. როცა მიგრანტი უცხო ქვეყანაში შედის, სახელმწიფო ხარჯავს ფულს, აბინავენ მას და ა. შ., რაც უზრუნველყოფილი სოციალური სისტე-

მის წყობიდან გამოსვლას იწვევს. საზღვრები თუ დაცული არ არის, სახელმწიფო ინტერესები, საზღვრების გარეშე სახელმწიფო ვერ არსებობს. ბაიდენის ადმინისტრაცია, გლობალისტური იდეოლოგია, ნაციონალისტური სახელმწიფოების იდეას ებრძვის. ამერიკა ასეთ რადიკალურ ექსპერიმენტს, რატომღაც, თავის ქვეყანაში ატარებს. მიგრანტების უზარმაზარი ნაკადი, რასაც თან უამრავი დანაშაულებრივი სინდიკატი, ნარკოტიკები, ბანდიტიზმი მოჰყვება, აშშ-ს და, კერძოდ, საზღვრისპირა შტატებს, სრულ კატასტროფას უქადის. ტეხასის გუბერნატორმა გრეგ აბოტმა ბაიდენს წერილი გაუგზავნა, სადაც კატეგორიულად ითხოვდა მიგრანტების შემოსვლის პროცესის შეწყვეტას, რასაც უარყოფითი პასუხი მოჰყვა.

ამით ტრამპს? — ზემოაღნიშნული ტერაქტი ავღანელმა თალიბებმა და სხვა ტერორისტებმა კი არ მოაწვევს, ყველაფერი სინამდვილეში თვითონ გამოიგონეს, თვითონ მოაწვევს, თავიანთი ხალხი დახოცეს და სხვებს დააბრალეს, რათა ერაყსა და სირიაში ომი დაეწყოთ. აი, ეს თქვა ტრამპმა. როცა ამის მტკიცებულებები სახელმწიფო დონეზე დაიდება, ძნელი წარმოსადგენი არ უნდა იყოს, რა შედეგები მოჰყვება ყოველივეს. ასე რომ, გასაგებია, თუ რატომ მიდის ასეთი გააფთრებული ბრძოლა ტრამპსა და ბაიდენს შორის. საქმე გვაქვს ღირებულებების დაპირისპირებასთან, რაც აუცილებლად სამოქალაქო ომში გადაიზარდება, რისი ნიშნებიც მე უკვე ვახსენებ.

— ამ ორ ძალას შორის დაპირისპირება ახსენეთ. როგორ ფიქ-

რობთ, ამერიკაში დაწვებული პარიზის პროცესი მივა ბაიდენი-ტრამპის დუელამდე? — ბაიდენმა, შესაძლოა, საპრეზიდენტო არჩევნებამდე ვერ მიაღწიოს. მის მიმართ „დემოკრატებში“ დიდი უკმაყოფილებაა. არადა, მათ ვერც ის მოახერხეს, რომ ბაიდენის ადგილას სხვა კანდიდატი წარადგინონ. მის ალტერნატივად კამალა ჰარისის განხილვა კომედიანია. ამერიკაში ყველაზე ბევრ ანეკდოტს სწორედ კამალაზე ჰყვებიან. იგი ვაუნათლებელი ქალაქი სამარცხვინო წარსულით. რაც შეეხება ბაიდენს, მისი მდგომარეობა, დემენციის თვალსაზრისით, ყოველდღიურად მძიმდება. მისი გამორჩენა ამერიკელებში სირცხვილის შეგრძნებას და სიცილს იწვევს: ხან გასასვლელს ვერ პოულობს, ხან სულს ესალმება. ერთ-ერთი გამოსვლისას ჭერში აიხედა და თქვა: ნუ ხტუნაობ, ჭკვიანად იყავიო. ეტყობა, ჭკვიანად იყავიო. ეტყობა, ჭკვიანად იყავიო. ეტყობა, ჭკვიანად იყავიო. ეტყობა, ჭკვიანად იყავიო.

როგორ ფიქრობთ, ამერიკაში დაწვებული პარიზის პროცესი მივა ბაიდენი-ტრამპის დუელამდე? — ბაიდენმა, შესაძლოა, საპრეზიდენტო არჩევნებამდე ვერ მიაღწიოს. მის მიმართ „დემოკრატებში“ დიდი უკმაყოფილებაა. არადა, მათ ვერც ის მოახერხეს, რომ ბაიდენის ადგილას სხვა კანდიდატი წარადგინონ. მის ალტერნატივად კამალა ჰარისის განხილვა კომედიანია. ამერიკაში ყველაზე ბევრ ანეკდოტს სწორედ კამალაზე ჰყვებიან. იგი ვაუნათლებელი ქალაქი სამარცხვინო წარსულით. რაც შეეხება ბაიდენს, მისი მდგომარეობა, დემენციის თვალსაზრისით, ყოველდღიურად მძიმდება. მისი გამორჩენა ამერიკელებში სირცხვილის შეგრძნებას და სიცილს იწვევს: ხან გასასვლელს ვერ პოულობს, ხან სულს ესალმება. ერთ-ერთი გამოსვლისას ჭერში აიხედა და თქვა: ნუ ხტუნაობ, ჭკვიანად იყავიო. ეტყობა, ჭკვიანად იყავიო. ეტყობა, ჭკვიანად იყავიო. ეტყობა, ჭკვიანად იყავიო.

— ზოგადად, რა მიმართულებას მისცემს მსოფლიო ახალ წესრიგს ამერიკის არჩევნები? მთავა-

გალაშქრება ჰაგიოგრაფიული ნაწარმოებების წინააღმდეგ, ჩვენს იდენტობასა და რწმენას უპირისპირდება

ბატონო საბა, ევროპისკენ მიმავალ გზას დაგადექით. შეესაბამება თუ არა ჩვენი განათლების სისტემა ევროპული განათლების დონეს და რას ვთავაზობთ ამ გზაზე მომავალ თაობას?

როგორ გვესმის ევროპა, ევროპული განათლება, ევროპული კულტურა... ამას ბევრი განსაზღვრება აქვს, მაგრამ მათ შორის ერთ-ერთი მთავარია ის, რომ „ევროპულობა“ ნიშნავს სამშობლოს გაცნობიერებულ სიყვარულს! სხვა მრავალ განმარტებასთან ერთად, სიყვარული, უპირველეს ყოვლისა, არის ცოდნა. ასეა პირად ურთიერთობებში და ზოგადადაც, მე შენ შესახებ უნდა ვიცოდე ბევრი რამ და - სრულყოფილად. სამშობლოს გაცნობიერებული სიყვარული ნიშნავს, კარგად იცოდე შენი სამშობლოს ისტორია და კულტურა. ცოდნამ დღეს სხვა ღირებულება შეიძინა და ის ჩვენ მხოლოდ ინფორმაცია გვეკონია. თუმცა, „გუგლი“ და ინტერნეტი წინიერებას ვერასდროს ჩანაცვლებს. ლოგიკის ნებისმიერ სახელმძღვანელოშია განმარტებული, რომ ცოდნა არის საგნისა და მოვლენის შინაგანი კავშირების, კანონზომიერების სრულფასოვანი გააზრება.

დიდი ხანია, სკოლასთან კავშირი აღარ მაქვს, მაგრამ საუნივერსიტეტო საქმიანობა თავისთავად გულისხმობს სკოლიდან მოსულ თაობასთან კონტაქტს. ამიტომ შემძლია გითხრა, რომ სკოლებში ძალიან მძიმე მდგომარეობაა. თანამედროვე ქართული სკოლა თაობას მინიმალურ ქრესტომათიულ ცოდნასაც ვერ აძლევს.

რატომ? - ამას ძალიან ბევრი განმარტებელი ფაქტორი აქვს. დასაწყისში უნდა განვსაზღვროთ, რა არის ქართული სკოლის მიზანი? როგორი „პროდუქტი“ უნდა მივიღოთ 12 წლის შემდეგ, ვის ვზრდით სკოლაში?

როცა სკოლაში ვმუშაობდი, გაცნობიერებული მქონდა, რომ უნდა აღმეზარდა თავისუფალი მოქალაქე. თავისუფლება არის ღვთისგან ბოძებული განძი, მაგრამ თავისუფლება ყველაფრის უფლება და „მინდას“ ტყვეობაში ყოფნა კი არა, არამედ სრულყოფილებისკენ სწრაფვაა! თავისუფალი პიროვნება უნდა იყოს ის, ვინც 21-ე საუკუნის საქართვე-

მას შემდეგ, რაც განათლების, მეცნიერებისა და ახალგაზრდობის საქმეთა მინისტრის კონსულტანტმა გია მურდულიამ სკოლებში პროგრამით გათვალისწინებული ჰაგიოგრაფიული ნაწარმოებების სავარაუდო შემცირებაზე ისაუბრა, საზოგადოებრივი აზრი გაიყო. უმეტესობა მიიჩნევს, რომ აღნიშნული ნაწარმოებების შემცირება და მით უფრო, პროგრამიდან ამოღება, დაუშვებელია, თუმცა სწავლების მეთოდები შესაცვლელია; ნაწილს კი მიაჩნია, რომ მოზარდი მსგავსი სირთულის ტექსტს ვერ აღიქ-

ლოს შექმნის. როცა ცოდნა გაქვს - თავისუფალი ხარ! რაღაცას რომ გკითხავენ, პასუხი სხვაგან კი არ უნდა გაგიხდეს საძებარი, - ეს შენ უნდა იცოდე. უნდა გავაცნობიეროთ, რომ სკოლას აქვს ძალიან დიდი მისია - მან ეროვნული ცნობიერების მქონე თავისუფალი პიროვნება უნდა აღზარდოს!

გეთანხმებით, „თავისუფლება“ მისი შინაარსის გათვალისწინებით არ არის აღქმული, და მაინც, რა არის მიზეზი, რის გამოც რთულია, მოზარდს ეროვნული ცნობიერება ჩამოუყალიბო?

მოზარდის პიროვნებად ჩამოყალიბების გზაზე დიდი სირთულეებია. პირველი დიდი გამოწვევა არის თანამედროვე ტექნოკრატია - ციფრული ტექნოლოგიები, რომელმაც მაქსიმალურად შეუწყო თაობებს ხელი, მოსწყდნენ წიგნს. გარდა ამისა, თანამედროვე ოჯახში ვექტორები შეიცვალა, ოჯახის მარჩენალის ფუნქცია, უმრავლეს შემთხვევაში, დედამ იკისრა. ის გადაგებულია ოჯახს და შვილისთვის დრო აღარ რჩება. ბავშვი იზრდება რთულ გარემოში, სადაც არც ოჯახში, არც სხვა გარემოში არ არის მოთხოვნილი წიგნსა და წიგნიერებაზე. ყველაფერი უწყობს ხელს თაობას, რომ იყოს ზედაპირული, არ იყოს წიგნიერი და, როცა ცოდნა არა გაქვს, შესაბამისად, არ გაქვს კრიტიკული აზროვნების უნარი. ლიტერატურამ სკოლაში უნდა აღზარდოს კარგი მკითხველი. ამით ის, რა თქმა უნდა, თაობებს ქართულ იდენტობას უნარჩუნებს. ჩვენი იდენტობის ყველაზე ვალიდური ინდიკატორია ლიტერატურა, რომელიც ავითარებს სულიერ კულტურას და აყალიბებს მხატვრულ გემოვნებას. ჩვენი ვალაია, გემოვნებიანი მკითხველი აღვზარდოთ. ამიტომ არის პრობლემა კომპლექსური და რთულად მოსაგვარებელი.

მაინც, როდის დაშორდა წიგნს მოზარდი? არ ფიქრობთ, რომ უფროსი თაობა უკეთესი „მკითხველი“ ვიყავით?

წიგნის მკითხველი ყოველთვის, ყოველ დროსა და ეპოქაში დიდი იშვიათობა იყო. ჩემს ბავშვობაში თითქმის ყველა ოჯახს ჰქონდა თაროზე შემოწყობილი ენციკლოპედიები, მუყაოს ყდინი გამოცემები ფერების მიხედვით, მაგრამ ჩემი მშობლების თაობა მაინც პრესის მკითხველი უფრო იყო და უყურებდა იმ ერთადერთ სატელევიზიო არხს, რომელიც

მაშინ არსებობდა. წიგნს ცოტათუ კითხულობდა. თუმცა, უფროს თაობას ესმოდა, რომ წიგნი არის დიდი მეგობარი ცხოვრების რთულ გზაზე და ის აუცილებელია მოზარდის განვითარებისთვის. ახლა ეს ინტენციაც მოშლილია. მომავალი თაობა იზრდება კონკრეტულ მაგალითზე. მოკრძალებით, მაგრამ მაინც ვეუბნებოდი ჩემი მოსწავლეების მშობლებს, რომ ბავშვი უნდა ხედავდეს მაგალითს ოჯახთან ურთიერთობის დროს. შვილს რომ ეტყვი, დაჯექი,

„ვეფხისტყაოსანი“ წაიკითხო და თავად სერიალს უყურებ, ერთხელ, მეორედ და მუდმივად... ის ბავშვი ვერ განმარტოვდება წიგნთან, რადგან მან ვერ მიიღო ცოცხალი, კონკრეტული მაგალითი მშობლისგან... ასე რომ, ბევრი პრობლემა იყრის თავს!

ევროპულობა, გაუცნობიერებლად, ეროვნულ იდენტობას ხომ არ ებრძვის?

შეუძლებელია! ევროპისთვის და დანარჩენი სამყაროსთვის საინტერესო ვართ მხოლოდ ჩვენი კულტურით, ჩვენი სულიერი პროფილით, იმით, რაც საქართველოს მათგან განასხვავებს! მათ აინტერესებთ ჩვენი ინდივიდუალობა. ევროპის დიდ ოჯახს რით მოხიბლავს, რით გააკვირვებს ეს მცირე ერი?! ეკონომიკით? ტექნიკით? - ვერა! - თავისი კულტურით, მრავალსაუკუნოვანი ლიტერატურითა და ისტორიით!

არ ვიზიარებ, როცა ამბობენ, რომ ევროპის გზაზე მიმავალი ერი ვართ, რადგან ისტორიულად ყოველთვის ევროპული კულ-

ვამს და სჯობს, თუ მას ამ „ტივითს“ შევუმსუბუქებთ.

რატომ არის საჭირო, აუცილებელი და მნიშვნელოვანი ჰაგიოგრაფიული ნაწარმოებების სწავლება სკოლაში, რა ძირითად მოთხოვნებს უნდა ეფუძნებოდეს მშობლიური ლიტერატურის სწავლების პრინციპი და რა არის ის „მიუტევებელი ცოდვა“, რომელიც ქართულმა სკოლამ წამოიკიდა?! - გვესაუბრება ქართული ჰაგიოგრაფიის მკვლევარი, ფილოლოგიის დოქტორი, პროფესორი საბა მმტრეპელი.

ტურის ნაწილი იყო საქართველო. ჩვენი კულტურა ბიზანტიური კულტურის გვერდით, მათთან თანასწორად ვაღიბებოდით. ჩვენ ახლა შინ ვბრუნდებით.

ნიცქეს მიხედვით, ევროპელობა ნიშნავს კონტაქტს ანტიკურ კულტურასთან, ქრისტიანობასა და ბიბლიასთან... გეოგრაფიულ მდებარეობას დიდი მნიშვნელობა არა აქვს. რომელი ორიენტირი განსაზღვრავს ქვეყნის კულტურას, ისტორიას და ლიტერატურას - ეს არის მნიშვნელოვანი. ევრო-

პეოპული რეჟიმის „მკედრად შობილმა“ განათლების მინისტრმა ალექსანდრე ლომიაამ წამოაყენა ეს „ინოვაციური ინიციატივა“. მან თქვა, რომ ჰაგიოგრაფია არის „მკედარი ტექსტი“ და მისი სწავლება სკოლაში კითხვის ნიშნის ქვეშ დააყენა. როდესაც უტყვე ფუნდამენტურ, მარადიულ ფასეულობებს და საფუძველს აცლი ღირებულებით სისტემას, ფაქტობრივად, მომავალს ანადგურებ. ნებისმიერი ტექსტი, ჰაგიოგრაფიული იქნება ეს თუ შემდომი პერიოდისა,

მკედარია მანამ, სანამ შენში არ გააცოცხლებ.

ჰაგიოგრაფია საეკლესიო მწერლობაა, ეს არ არის წმინდა სახის მხატვრული ლიტერატურა, რადგან მწერლობა აუცილებლად გულისხმობს მხატვრულ გამოწონს და ფანტაზიას, ჰაგიოგრაფია კი გუბუნება, რომ არის „ჭეშმარიტი და უტყუელი“, რომ გამოწონა და შეთხზული არ არის. ის ეფუძნება კონკრეტულსა და რეალურ ფაქტს და კი არ გატყუებს, არამედ, გიყვება ნამდვილსა და ჭეშმარიტს. ქრისტიანული ხელოვნება ჩვეულებრივი ხელოვნებისგან ისე განსხვავდება, როგორც გალობა სიმღერისაგან, ხატი - ნახატისაგან, ხუროთმოძღვრება - არქიტექტურისაგან. ხატს რომ უყურებ, ლოცვა გინდება; ეკლესიას რომ უყურებ - ლოცვად განწყობი. ასე განსხვავდება ჰაგიოგრაფიული ნაწარმოებიც მხატვრული ლიტერატურისგან. რელიგიას, რწმენას, წმინდანთა ცხოვრებას გადაჰყვხარ აბსოლუტურად ახალ განზომილებაში, სულიერ ცხოვრებაში.

ეს საკითხი პირდაპირ უკავშირდება შემეცნების კრიზისს, რომელიც მენტალობის კრიზისთანაა გადაჯაჭვული. დიდი ხანია, უტყვე ქართულ ჰაგიოგრაფიას თავისი არსით, სპეციფიკით, პრინციპებით ჰაგიოგრაფია არის სასულიერო, საეკლესიო მწერლობის დარგი, დასაწყისი ქართული მწერლობისა და ამ მოცემულობას, რეალობას ვერაფერ შეცვლის! პირველად სააკაშვილის ნეობ-

აქოსნილი საიღუმლო - დახურული ხეობები!

„საერთო გაზეთის“ სტუმარია ფილოსოფოსი, მწერალი და საზოგადო მოღვაწე ნიაზ ზოლქვაშვილი. ბატონი ნიაზი, რომელიც საქართველოს მწერალთა კავშირისა და ფილოსოფოსთა საზოგადოების წევრია, ამავდროულად, არის ბაშკირეთის რესპუბლიკის შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ეროვნული კულტურის ცენტრისა და ქართველთა სათვისტომოს დამფუძნებელი და პრეზიდენტიც (ამჟამად საპატიო) არის. იგი 15 წიგნის, 50-ზე მეტი სამეცნიერო ნაშრომისა და 500-ზე მეტი სტატიის ავტორია, რომლებიც ქართულ და უცხოურ გამოცემებში გამოქვეყნდა.

ილია ჭავჭავაძის პრემიის ლაურეატი, ქართული კულტურის რაინდის ტიტულის მფლობელი, ბატონი ნიაზი, რკინის ქაღალდის ნაშრომები დადის და მსოფლიოს წინაშე საქართველოს წარმოჩენას კიდევ ერთხელ ცდილობს.

კაცია, რომელსაც ნაშრომისთვის „აზროვნების ეკოლოგია — კაცობრიობის ხსნის მთავარი საშუალება“, ნობელის ინსტიტუტიდან ოფიციალური შეტყობინება გამოუგზავნეს, რომ მისი ნაშრომი მშვიდობის დარგში ნობელის პრემიის განსახილველად არის მიღებული, რატომღაც დაუსაქმებელია, თითქოს უზილაგმა ხელმა ყველა კარის შესასვლელი გამიზნულად ჩაურაზა.

ბატონი ნიაზი მხოლოდ ქვეყნის და ხალხის სამსახურში დგას. სამეცნიერო-სამწერლო საქმიანობის პარალელურად, საქველმოქმედო ფონდს „წინაპართა მემკვიდრეობის გადასარჩენად“ ხელმძღვანელობს, რომელიც მამულიშვილური ვალის მოსახდელად უნიკალური ქართული და ზოგადსაკაცობრიო მნიშვნელობის მატერიალურ-კულტურული ძეგლების, ძველი კოლხური რკინის სადნობი ქურა-სახელოსნების გადასარჩენად და

დასაცავად დააფუძნა თანამოაზრე მამულიშვილებთან ერთად.

ტიბეტელი ბერი, გეშე ლამა ტინლეი, ბუდისტური ფილოსოფიის დოქტორი და პროფესორი, წმინდანად არის აღიარებული. როდესაც ბერი ლექციების წასაკითხად ოთხი დღე უფაში იმყოფებოდა და იქიდან გაემგზავრა, უფადან აეროპორტამდე (დაახლოებით 15 კმ) ათასობით ადამიანი ფეხით მიმოდიოდა იმ გზაზე, აქ წმინდანმა გაიარაო. მისი წიგნების შესაძენად გრძელი რიგები იდგა, მან ბატონ ნიაზს პირადად გადასცა საჩუქრად საკუთარი ორი წიგნი წარწერით: „მეგობრობის ნიშნად“ და ხანგრძლივი საუბრისთვის დრო არ დაიშურა. ამ წმინდანმა ბერმა გამოიხატა შეზღუდულ დროში საკმაოდ ბატონ ნიაზთან შესახვედრად, ჩვენი კულტურის სამინისტროს რანგით ყველაზე დაბალ მოხელესაც კი დრო ვერ გამოუძენია...

ნიაზ ზოლქვაშვილი: „ძველი კოლხური რკინის სადნობი სახელოსნოები (ძვ. წ. აღ-ის XII-VII სს.), რომლითაც ნებისმიერი ერი იამაყებდა, სრული განადგურების წინაშე იდგა. ეს უნიკალური ძეგლები, რომლებიც ნივთიერი მტკიცებულებებით ადასტურებენ, რომ საქართველო რკინის ისტორიული სამშობლოა, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის მიერ წარმოებული არქეოლოგიური გათხრების შედეგად, აღმოჩენილია 1959-2000 წლებში, თუმცა, საქართველოს, როგორც რკინის სამშობლოს, საერთაშორისო აღიარება არ მოპოვდა.

დღემდე არ იყო ამ უნიკალური ძეგლების გადარჩენის, დაცვისა და პოპულარზაციის მეთოდები, რაც იუნესკოს მიერ პირდაპირი მოთხოვნა ასეთი მნიშვნელობის მსოფლიო მემკვიდრეობის აღმოჩენის შემთხვევაში. ქურა-სახელოსნოები მეცნიერულად შესწავლის შემდეგ უყურადღებოდ და დამცავი ღონისძიებების გარეშე დარჩა მიტოვებული.

არტეფაქტები გადაიტანეს და დაცულია მუზეუმებში, მაგრამ მთავარი - 3000 წლის ქურა-სახელოსნოები რჩებოდა ყურადღების მიღმა, ყოველგვარი კონსერვაცი-

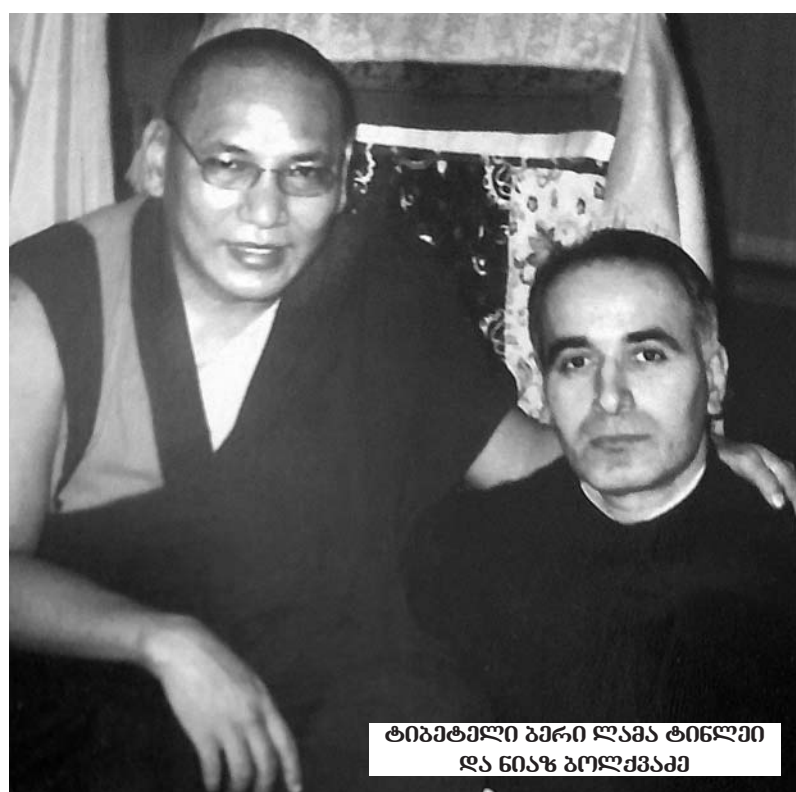
ისა და საინფორმაციო დაფების გარეშე, რომელიც მიუთითებდა, რომ ამ ადგილზე ასეთი უნიკალური ძეგლებია. შესაბამისად, მოსახლეობას წარმოედგინა არ ჰქონდა აღმოჩენაზე და სურველისამებრ ღობავდნენ სასურველ მიწის ნაკვეთებს, რასაც მიწების გადახვნა და ამ ძეგლების განადგურება მოჰყვა — ნაწილი ტყემ დაფარა, ნაწილი ნიაღვრამა წაშალა, დავიწყებას მიეცა და დაიკარგა.

ჩვენ მდიდარი მუზეუმები გვაქვს, მათ შორის ბათუმშიც, სადაც, ქვის ხანიდან მოყოლებული, ათასობით ექსპონატია, მაგრამ, რაც ისტორიული რკინის სადნობი სახელოსნოს ტერიტორიაზე აღმოჩენილი არტეფაქტებია, წიდეები და სხვა ნიმუშები, ამდენ ექსპონატში დამთავალიერებელზე ვეღარ ახდენს ისეთ შთაბეჭდილებას, როგორც უნდა მოახდინოს 3 ათასი წლის წინანდელმა ადრე რკინის ხანის ნიმუშებმა.

2016 წლიდან დავინტერესდი ქურა-სახელოსნოებით, რომელთა არსებობა ბავშვობიდან მახსოვდა. არქეოლოგებთან ერთად წავიდი იმ ადგილების დასათვალიერებლად, სადაც რამდენიმე ათეული წლის წინათ აღმოაჩინეს. როდესაც ადგილზე მივედი, ძველ კოლხურ

რკინის სადნობი სახელოსნოებს იმ არქეოლოგმაც კი ვეღარ მიაგნო, ვინც თავის დროზე აღმოჩენაში მონაწილეობდა. არქეოლოგიური მუშეუმის ერთ-ერთმა თანაშრომელმა მიაბო, რომ ინგლისიდან ჩამოვიდა ორი მეცნიერი, რომელთაც ჰქონდათ ინფორმაცია აჭარაში ადრე რკინის ხანის რკინის წარმოების კერების აღმოჩენის შესახებ (მაგალითად, ჩაისუბნის ძეგლი, ძვ. წ. აღ-ის X-VIII საუკუნეების არის. გერმანიის, ბოხუმის უნივერსიტეტის დასკვნით, უფრო ძველი, XI საუკუნისაა). ჩვენ გავყვეით სტუმრებს, მაგრამ ადგილზე მისულეებს აღარაფერი დაგვხვდა. სტუმრები გაოცებულები დარჩნენ, ეს რა ხალხია, ასეთი ბარბაროსობა გაგონილაო? უცხოელი მეცნიერები გულდაწყვეტილი დაბრუნდნენ სამშობლოში.

როდესაც ჩვენ ავედით სავარაუდო ადგილზე, იქ ტრაქტორები მუშაობდნენ. ვთხოვეთ, რაღაც ხანი გაჩერებულიყვნენ. ჩვენ დავიწყრეთ გათხრები — ასე თავიდან აღმოვაჩინეთ სასწაულებრივად გადარჩენილი ორი ქურა. შემდეგ კი შეიდა წლის განმავლობაში, მდინარეების: ჭოროხის, ჩაქვისწყლისა და ჩოლოქის აუზებში სამი უძველესი კოლხური რკინის სად-

ტიბეტელი ბერი ლამა ტინლეი და ნიაზ ზოლქვაშვილი

ნობი ქურა-სახელოსნოს გადარჩენა და დაცვა შეეძლებოდა.

ამის შემდეგ დავსვით საკითხი, რომ ხსენებული ძეგლები მუზეუმში კი არ უნდა გადავიტანოთ, არამედ, როგორც უძრავი მატერიალური კულტურის ძეგლი, ადგილზე უნდა დარჩეს მუზეუმის სახით.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ხელისუფლებამ და საქართველოს კულტურის სამინისტრომ თავიდანვე მოიწონეს ჩვენი წინადადება და აღნიშნული ძეგლების გადარჩენისა და მუზეუმ-ნაკრძალის მშენებლობის შესახებ. 2019 წელს ჩაისუბნის ისტორიულ ქურა-სახელოსნოს საქართველოს ძეგლთა დაცვის სააგენტოს მიერ უძრავი მატერიალური კულტურის ძეგლის სტატუსი მიენიჭა. აჭარის მთავრობამ გამოთქვა სრული მზადყოფნა, მუზეუმისთვის სიმბოლურ ფასად მიწის გამოყოფის შესახებ. ჩაისუბნის ისტორიული ძეგლის მიმდებარე ტერიტორიაზე გამოიყო 3000 კვადრატული მეტრი მიწის ნაკვეთი. მუზეუმ-ნაკრძალი იქნება საბაზო, სადაც წარმოედგინა იქნება კოლხეთის ტერიტორიაზე არსებული უძველესი კოლხური მეტალურგიის ერთიანი სისტემა.

ძიების პროცესში ჩვენი პოზიციები გაამყარა დახურული ხეობების აღმოჩენამ.

დავიწყე ფიქრი იმაზე, როგორ

შეინარჩუნეს უძველესმა კოლხებმა რკინის წარმოების ტექნოლოგიის საიდუმლო იმ დროს, როდესაც უამრავ მომხდურთან ერთად, სხვა ქვეყნებთან სავაჭრო-ეკონომიკური კავშირ-ურთიერთობების ფონზე.

ცნობილი არქეოლოგი ოთარ ლორთქიფანიძე ძველ ქართულ ცივილიზაციაზე საუბრისას ძველ ბერძნულ წყაროებზე დაყრდნობით აღნიშნავს, რომ ძვ. წ. აღ-ის VIII საუკუნის დასაწყისში ბერძნები (თებელეები) მოგზაურობდნენ შავი და ხმელთაშუა ზღვის აუზებში, ურთიერთობას ამყარებდნენ უცხო ტომებთან და აფუძნებდნენ კოლონიებს, რათა როგორმე რკინის დამუშავების ტექნოლოგიები მოეპოვებინათ. არგონავტების მოგზაურობიდან დაახლოებით 400 წლის შემდეგაც ვხედავთ, რომ ბერძნები რკინის წარმოების საიდუმლოს ისევ დაეძებნენ, ამ დროს კი ჩვენთან რკინის წარმოების განვითარებული ეტაპია. როგორ შემდეგ ჩვენმა უძველესმა წინაპრებმა ამ საიდუმლოს შენახვა?

დახურული ხეობები! — უცებ გონება გამონათდა.

როგორ მივაკვლიე. როდესაც ჩაისუბნის ძეგლის ტერიტორიაზე ვიმყოფებოდით, კითხვა დავსვი: რატომ იყო განთავსებული ეს ქურა-სახელოსნო ამ ადგილზე? აქ თავის დროზე მომუშავე არქეო-

დახურული ხეობების რუკა

